

فصلنامه مدیریت سرمایه انسانی دفاعی

سال اول، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

صفحات: ۱۵۶-۱۲۵

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۱۲/۲

پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۳/۲۰

مقاله مروری

ارائه مدل مفهومی مدیریت جهادی؛ مبتنی بر متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

محمدامین آئینی^۱

سید نجم الدین موسوی^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر، ارائه مدل مفهومی مدیریت جهادی مبتنی بر متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است. روش پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش تحقیق اکتشافی با رویکرد داده بنیاد است. جامعه آماری شامل متن بیانیه گام دوم انقلاب است که تحلیل و مفهوم‌پردازی موضوع موردنظر با استفاده از فرایند نظام مند کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی صورت گرفته است. روایی تحقیق از طریق فرایند کدگذاری در دو زمان مختلف توسط پژوهشگر و پایایی نیز با استفاده از چهار معیار معرف پارکر و رافی (۱۹۹۷) ارزیابی شد. یافته‌ها حاکی از ۳۱۴ کدباز، ۶۴ کد محوری و ۲۲ کد انتخابی است. نتایج نیز در قالب الگویی مفهومی با شش متغیر شامل؛ عوامل علی، زمینه ای، مداخله گر، پدیده محوری، راهبردها و پیامدهای مدیریت جهادی ارائه شده اند.

کلیدواژه‌ها: مدیریت جهادی، بیانیه گام دوم انقلاب، نظریه داده بنیاد.

^۱ دانشجوی دکتری؛ مدیریت دولتی؛ دانشکده علوم اقتصادی و اداری؛ دانشگاه لرستان؛ خرم‌آباد، ایران (نویسنده مسئول)

Email: mohammad.a.ainy@gmail.com

^۲ دکتری مدیریت بازرگانی؛ دانشیار؛ دانشکده علوم اقتصادی و اداری؛ دانشگاه لرستان؛ خرم‌آباد، ایران

مقدمه

علوم مدیریتی را باید از نظر محتوا و همچنین مدنظر قرار دادن ارزش‌های انسانی درون آن، علمی هنجاری بشمار آورد. نسبت سازگاری الگوهای غربی مدیریت با ارزش‌های بومی کشورهای دیگر، از جمله مباحثی است که از مدت‌ها قبل ذهن مصلحان اجتماعی و اندیشمندان را به خود مشغول کرده است. در این میان، به‌کارگیری بعضی از تجربیات مدیریتی هم‌زمان با شکل‌گیری انقلاب اسلامی و مشاهده دستاوردهای چشمگیر و ملموس این تجربیات، نویدبخش وجود الگوهای بومی مدیریت در کشور بوده است. (اصلی پور، ۱۳۹۶) مدیریت جهادی از مفاهیم نوظهور و جدیدی است که می‌تواند حوزه مدیریت و سازمان را در الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت به‌طور مناسب و مطلوبی تشریح کند. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به‌طور مکرر در فرمایشات خود به مدیریت جهادی اشاره و به استفاده از این الگوی مدیریتی مطلوب از طرف مسئولان نظام تأکید داشته و آن را به‌عنوان راهکاری برای حل مسائل جامعه و کشور مطرح نموده‌اند: «با حرکت عادی نمی‌شود پیش رفت. با حرکت عادی و بی حساسیت نمی‌شود کارهای بزرگ را انجام داد. یک‌همت جهادی لازم است. تحرک جهادی و مدیریت جهادی برای این کارها لازم است. باید حرکتی که می‌شود، هم علمی‌باشد، هم پر قدرت باشد، هم با برنامه باشد و هم مجاهدانه باشد». (بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۹۲/۱۲/۲۰، خزائی و همکاران، ۱۳۹۸)

بیان مساله

به تعبیر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) «اگر مدیریت جهادی یا همان کار و تلاش با نیت الهی و مبتنی بر علم و درایت حاکم باشد، مشکلات کشور در شرایط کنونی فشارهای خباثت‌آمیز قدرت‌های جهانی، قابل‌حل است و کشور حرکت روبه‌جلو را ادامه خواهد داد» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۲؛ قرایی آشتیانی و پور صادق، ۱۳۹۸). «مدیریت جهادی» را می‌توان نوع خاصی از مدیریت اسلامی به‌حساب آورد که نه‌تنها در آن حدود و اصول مکتبی مورد توجه قرار می‌گیرد، بلکه نتیجتاً موجب کار و تلاش بیشتر نیز می‌شود؛ اما طبیعتاً تبیین

ابعاد و الگوی نظری آن بر عهده اندیشمندان و پژوهشگران سازمان و مدیریت است (خزائی و همکاران، ۱۳۹۸).

از سوی دیگر، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را می‌توان به‌عنوان سند چشم‌انداز دقیق و حکیمانه، مبتنی بر آرمان‌های اسلامی و نقشه راه حرکت آینده انقلاب و نظام اسلامی جهت دستیابی به جامعه اسلامی پیشرو قلمداد نمود (محمدولی و صفرآهنگ، ۱۳۹۸) که با مطالعه و بررسی دقیق آن، می‌توان الگوی مدونی را جهت مدیریت جهادی برای بهره‌گیری و استفاده مدیران اسلامی در سطوح مختلف مدیریت کشور استخراج نمود. بنابراین، با توجه به اهمیت و آثار غیر قابل انکار مدیریت جهادی در پیشرفت سازمان‌ها و کشور، همچنین اهمیت بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در معرفی و تبیین مؤلفه‌های مدیریت جهادی؛ مضافاً، تأکید شخص رهبری (مدظله‌العالی)، مبنی بر کار تخصصی صاحب‌نظران درباره متن این بیانیه^۱ (گودرزی و همکاران، ۱۳۹۹)؛ مسئله اصلی تحقیق حاضر، عدم وجود الگویی جامع، کاربردی و مطلوب از مدیریت جهادی مبتنی بر اندیشه رهبر معظم انقلاب اسلامی در متن بیانیه گام دوم انقلاب است. به‌این ترتیب، سوالات اصلی این تحقیق به این صورت مطرح می‌شوند؛ مفاهیم، زیر مؤلفه‌ها و مؤلفه‌های مدیریت جهادی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شامل چه مواردی هستند؟ این مؤلفه‌ها را چطور می‌توان در کنار هم به شکل یک الگوی مطلوب قرارداد؟ بنابراین، تحقیق حاضر باهدف شناسایی مؤلفه‌های مدیریت جهادی بر اساس بیانات و نظریات رهبر معظم انقلاب که در متن بیانیه گام دوم انقلاب به آن‌ها اشاره شده به رشته تحریر درآمده است. همچنین، نتایج مطالعه حاضر می‌تواند به‌عنوان یک الگوی مطلوب، راهنما و هدایتگر مدیران سطوح مختلف در بخش‌های دولتی و خصوصی جهت نائل شدن به اهداف والای جامعه اسلامی و حل مشکلات مختلف جامعه راهگشا باشد.

^۱ آیت‌الله شب‌زنده‌دار در جلسه درس خارج فقه با اشاره به دیدارشان با رهبر انقلاب، روایتی را از آنچه ایشان درباره بیانیه "گام دوم انقلاب" گفته بودند را نقل کرده‌اند: ایشان از قول معظم له فرمودند: «من روی این بیانیه خیلی زحمت کشیدم و بنای بر این ندارم که اگر چیزی نوشتم یا مطلبی می‌گویم از دیگران درخواست کنم که روی آن کار کنند ولی راجع به این (بیانیه)، می‌گویم این کار را نکنند» (به نقل از خبرگزاری مهر، ۹۷/۱۱/۲۰؛ گودرزی و همکاران، ۱۳۹۹).

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

جهاد

کلمه جهاد از ماده «ج ه د» و جهد [به فتح] به معنی مشقت و به نقلی مبالغه است و جهد [به ضم] به معنی تلاش فراوان، یا طاقت و درکل به نوعی واداشتن بدانچه بر آن سخت و دشوار باشد، گفته شده است. در بیش از سیصد آیه از آیات قرآن مجید، احکام مربوط به جهاد و دیگر امور مربوط به جنگ از جمله: شهیدان، اسیران، آماده ساختن عده و عده، غزوات، هجرت و مباحثی از این قبیل آمده است (خرمشاهی، ۱۳۷۷ ج ۱: ۸۶۵؛ حسنی نیک و مختاریان پور، ۱۳۹۷). علامه طباطبایی در ذیل آیه «و من جَاهِدْ فَإِنَّمَا يَجَاهِدُ لِنَفْسِهِ» (سوره عنکبوت آیه ۶)، جهاد و مجاهده را مبالغه در جهاد، معنی کرده و جهاد نیز به معنی به کار بستن قدرت و طاقت است، پس جهاد و مجاهده، به معنای به کار بستن نهایت درجه طاقت و قدرت است (طباطبایی، ۱۳۷۴ ج ۱۶: ۱۵۲؛ قرایی آشتیانی و پور صادق، ۱۳۹۸). به بیان دیگر، «جهادگر» کسی است که در راه هدف خود، به شکلی خستگی ناپذیر تمام توانش را به کار می‌گیرد. جهادگر در راه خدا به ایثار توان و امکانات خود می‌پردازد. از آیات جهاد برداشت می‌شود که این مفهوم با مصائب و بلاها همراه است (طباطبایی، ۱۳۷۷ ج ۱: ۵۱۷؛ زین‌الدینی و محمدی سیاه بومی، ۱۳۹۷): از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) نیز «جهاد یعنی مبارزه، در مبارزه، دو چیز، حتماً لازم است: یکی اینکه در آن، جدوجهد و تحرکی باشد... دوم این که در مقابلش دشمنی باشد» (مقام معظم رهبری، ۱۳۷۵). «... اگر همه این‌ها در مقابل دشمن خدا و دشمن علی لسان الله و لسان رسوله و اولیائه (علیهم‌السلام) باشد، می‌شود جهاد فی سبیل الله» (مقام معظم رهبری، ۱۳۷۳؛ قرایی آشتیانی و پور صادق، ۱۳۹۸). در اهمیت و جایگاه جهاد همین بس که امیرالمؤمنین (ع) در نهج‌البلاغه می‌فرماید: «همانا جهاد یکی از درهای بهشت است که خداوند آن را برای اولیای خاص خود گشوده است. جهاد جامه تقوا و زره استوار خداوند و سپر محکم اوست» (نهج‌البلاغه، خطبه ۲۷؛ معدنی و میری، ۱۳۹۸).

در دهه اول انقلاب اسلامی روحیه و رفتار جهادی به‌عنوان عاملی مهم و اثربخش در بهبود عملکرد بخش‌های مختلف سازمان‌های ایرانی، در سطح جامعه و به‌طور ویژه در جهاد سازندگی، بسیج و سپاه مورد تجربه قرار گرفته است. این مفهوم ویژگی‌هایی را به خود اختصاص داده که بعضی از این ویژگی‌ها عبارت‌اند از: اعتقاد به اینکه «ما می‌توانیم»، کار برای خدا، کار با جدیت، خستگی‌ناپذیر و بی‌وقفه، استفاده از همه ظرفیت‌های ذهنی و وجودی و اعتماد به جوان‌ها. در جدول ۱، با جمع‌بندی مجموعه بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) معنی جهاد از دیدگاه ایشان احصا شده است.

جدول ۱؛ مجموعه سخنان فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در معنی جهاد (معدنی و میری، ۱۳۹۸).

تاریخ سخنرانی	تعریف جهاد از دیدگاه رهبری
۱۳۸۷/۰۷/۰۳	جهاد یعنی تلاش بی‌وقفه، همراه با خطرپذیری (در حد معقول البته).
۱۳۸۷/۰۷/۰۳	جهاد یعنی پیشرفت و امید به آینده.
۱۳۸۳/۰۸/۲۰	همان چیزی است که امروز در زبان فارسی ما در کلمه "مبارزه" وجود دارد.
۱۳۷۵/۰۳/۲۰	هرگونه تلاش در مقابل دشمن، جهاد است.
۱۳۷۵/۰۳/۲۰	تلاش یعنی حضور در میدان با مجاهدت، با تلاش، باهدف و باایمان.
۱۳۸۳/۰۸/۲۰	اگر انسان با موانع درگیر شود و سعی کند آن را از میان بردارد، این می‌شود مبارزه؛ جهاد در زبان عربی در قرآن و حدیث عیناً به همان معناست.
۱۳۹۰/۰۱/۰۸	جهاد معادل کلمه مبارزه در فارسی است.

مدیریت جهادی

از منظر گفتمان دینی، بعضی از مفاهیم دینی به ما نشان می‌دهند که باید مانع را دور بزیند، مانند هجرت، اما جهاد همیشه برخورد با مانع را مورد توجه دارد. در حقیقت، سه قاعده کلی را می‌توان برای جهاد مطرح نمود: الف) قاعده سعی؛ "وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى" (سوره انعام، آیه ۱۳۱)

(نجم/۳۹)، ب) قاعده جهاد؛ "اللَّهُمَّ الْعِنِ الْعِصَابَةَ الَّتِي جَاهَدَتِ الْحُسَيْنَ" (زیارت عاشورا) و ج) قاعده جهاد فی سبیل الله؛ "وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِيْنَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا" (عنکبوت/۶۹). دو قاعده اول عمومی هستند و برای هر انسانی اعم از منافق، کافر و مسلمان است (مانند حداکثر مجاهده و تلاش دشمنان ستمکار سیدالشهدا (ع) در محاربه با ایشان) ولی در قاعده سوم، خداوند تأکید می‌کند آن‌هایی که در راه ما جهاد (نه سعی) می‌کنند، ما حتماً آن‌ها را به راه‌هایی از سوی خود هدایت خواهیم کرد (احمدیان، ۱۳۹۳؛ زارعی محمودآبادی و اردکانی، ۱۳۹۷). از سوی دیگر، انقلاب اسلامی ایران زمینه‌ای را جهت ظهور هرچه بهتر و بیشتر فضایل اخلاقی در سازمان‌ها و جامعه ایجاد نمود و این زمینه و فضا به شکل‌گیری سبک متمایز مدیریتی موجب شد که مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) از آن به‌عنوان مدیریت جهادی یاد می‌کند؛ «الگوی مدیریتی مطلوبی که از سوی ایشان به‌عنوان راهکاری برای حل مسائل جامعه مطرح شده است». پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، در هر برهه از تاریخ انقلاب، هر اموری که با رویکرد جهادی مدیریت شده، موفقیت‌های چشمگیری داشته است. به‌واسطه مدیریت جهادی تجربه‌های بسیار موفق و ارزشمندی در عبور از بحران‌ها وجود دارد؛ لذا توان مدیریت جهادی در پیشبرد امور جهت دستیابی به اهداف نظام اسلامی و جامعه بهره‌مند فوق‌العاده است (مرادی و فیروزآبادی، ۱۳۹۵، ۱۶۱؛ موسی-زاده و همکاران، ۱۳۹۷).

مدیریت جهادی هنر توانستن و ارائه ایده و طرح جدیدی بود که با ظهور انقلاب اسلامی در ایران شکل گرفت (قرایی آشتیانی و پور صادق، ۱۳۹۸). در این خصوص صاحب‌نظران و محققان تعاریف مختلفی از مدیریت جهادی ارائه نموده‌اند. از جمله؛ مدیریت جهادی همان مدیریت علمی است که بر مبنای دانش مدیریت پایه‌ریزی شده است و با در نظر گرفتن ابعاد ایمانی و دینی به مدیریت تعریف تازه‌ای می‌بخشد (مهدی نژاد نوری و همکاران، ۱۳۹۸). مدیریت جهادی نوع خاصی از مدیریت ارزشی با اصالت فرهنگی و هماهنگ با مدیریت علمی می‌باشد که با استفاده از تعاریف علمی مدیریت و به‌کارگیری پنج وظیفه اصلی مدیر و ترکیب آن با مفاهیم دینی و اسلامی به سبک جدیدی از مدیریت تبدیل شده است. مدیریت

جهادی برگرفته از مبانی اسلامی و استفاده از انرژی و توانمندی‌های منابع انسانی است که با تکیه بر اعتقادات و ارزش‌های معنوی صورت می‌گیرد. در واقع، مدیریت جهادی سبکی شکل گرفته از تفکر بومی و متناسب با مقتضیات اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران است (افتخاری و همکاران، ۱۳۹۷).

مدیریت جهادی یعنی هنر و علم رهبری و کنترل فعالیت‌های دسته‌جمعی، بر مبنای مبارزه در همه جنبه‌های علمی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و... جهت رسیدن به اهداف کلان و راهبردی یک نظام و رفع موانعی است که در نیل به آن وجود دارد. از ویژگی‌های این مدیریت، خستگی‌ناپذیری، خدمت با نیت الهی، استقامت در کار، سرعت عمل، انعطاف‌پذیری، ابتکار و خلاقیت، شجاعت، مدیر پروری، مسئولیت‌پذیری همراه با فروتنی و اخلاص است. این رویکرد مدیریتی دارای یک اصل بنیادی و محوری است که آن تأکید کامل بر ارزش‌های اخلاقی و معنویت، اسلامی و انسانی است. در حقیقت، مدیریت جهادی بدون معنویت، معنی و وجود نخواهد داشت (تولایی و شکوهیار، ۱۳۹۳؛ حسنی نیک و مختاریان پور، ۱۳۹۷).

مدیریت جهادی، یادگاری است گران‌بها از دوران حماسه و دفاع که در آن تهیه و تجهیز سرمایه‌های انسانی، مادی و برنامه‌ریزی فعالیت‌ها، همه در فضایی برگرفته از آموزه‌های اصیل دینی و اسلامی صورت می‌گرفته است؛ مهم‌ترین شاخصه آن ذوب شدن اراده انسان در اراده الهی بوده است. البته نماد این امتزاج عاشقانه و پرشور، فرمانبری آگاهانه از ولی‌فقیه زمان است. از مؤلفه‌های اصلی و کلیدی مدیریت جهادی، عقل و عشق است. در واقع، مدیریت جهادی با استفاده از ابزار علم و فناوری و هم‌راستا با اراده الهی و بر مبنای نقشه الهی به مدیریت امور می‌پردازد (مرادی و فیروزآبادی، ۱۳۹۵). مدیریت جهادی، رفع و جبران خلاقانه و جسورانه کمبودها و چالش‌ها و ایجاد ظرفیت‌های جدید با تشریفات و منابع حداقلی از طریق تلاش و ایثار مضاعف و برادرانه به سوی تقرب الی الله است. به عبارت دیگر، مدیریت جهادی را می‌توان به این صورت تعریف کرد: همت و تلاش فزاینده همراه با خلاقیت، تخصص، برنامه‌ریزی و آینده‌نگری با در نظر گرفتن ارزش‌های دینی و توکل بر

خداوند جهت رسیدن به اهداف معنوی و مادی سازمان و جامعه است (زارعی محمودآبادی و اردکانی، ۱۳۹۷).

مطابق فرمایش مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، «مدیریت جهادی یعنی کار و تلاش، با خدا حساب کردن، به علم تکیه کردن، به درایت و تدبیر تکیه کردن؛ اگر این‌ها محقق شود، کارها پیش می‌رود. کشور نیز همین‌طور قابل اداره شدن است. ما معتقدیم کشور را نیز می‌توان این‌گونه اداره کرد. با کار جهادی می‌شود اداره کرد؛ نه فقط برای ما که در برهه‌ای از زمان قرار گرفتیم که فشارها و تهدیدها و تعصب‌های خباثت آلود قدرت‌های غرب و طاغوت بر ما زیاد است؛ در همه شرایط همین‌طور است؛ در شرایط جنگ و صلح، در شرایط گشایش و سختی و انواع شرایط این‌جور است. اگر انسان با این روحیه وارد شود، کارها پیش می‌رود» (۱۳۹۲/۱۰/۰۲)؛ (معدنی و میری، ۱۳۹۸). رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در مجامع مختلف همواره به تبیین مؤلفه‌ها و شاخصه‌های مدیریت جهادی پرداخته و به مناسبت‌های مختلف، ویژگی‌های این نوع از مدیریت را بیان فرموده‌اند. ده مؤلفه مدیریت جهادی از دیدگاه معظم له شامل: ۱- توکل به خدا، ۲- خودباوری و اعتماد به نفس، ۳- دشمن‌شناسی، ۴- دوری از اختلافات، ۵- کارآمدی، ۶- استفاده از امکانات و ظرفیت‌ها، ۷- نگاه نقادانه، ۸- حرکت مبتنی بر علم و درایت، ۹- همت همراه با انگیزه خدمت، ۱۰- حضور مردمی و عزم ملی می‌باشد (قرایی آشتیانی و پور صادق، ۱۳۹۸).

شاخص‌های مدیریت جهادی

مهم‌ترین شاخصه‌های مدیریت جهادی به شرح زیر هستند (سلطانی، ۱۳۹۳: ۱۷؛ معدنی و میری، ۱۳۹۸: ۱۰۲):

۱. دین‌محوری و کار برای رضایت خدا به‌عنوان محور اصلی تفکر مدیران و کارکنان؛
۲. آرمان‌گرایی، ولایت‌مداری و پیروی از رهبری در تمامی سطوح سازمانی؛
۳. انعطاف‌پذیری و سازگار نمودن روش‌های کار با توجه به مقتضیات زمان؛
۴. پیشتازی در ارائه افکار نو و اجرای طرح‌های بزرگ؛
۵. استقبال از مسئولیت‌های مهم، حیاتی و خطیر؛

۶. تلاش در جهت حفظ و تداوم دستاوردهای انقلاب اسلامی؛
۷. نوگرایی و استقبال از افکار نو و طرح‌های جدید و چالشی؛
۸. پاسخ به نیازهای جامعه و سازگاری مستمر با نیازهای در حال تحول؛
۹. ساختار غیرمتمرکز تصمیم‌گیری و توجه به اصل شورا؛
۱۰. شناسایی و استفاده صحیح از حداکثر ظرفیت‌ها و توانمندی‌های سازمان‌ها؛
۱۱. سرعت عمل لازم در حل و فصل مسائل و مشکلات ارباب رجوع و ذینفعان؛
۱۲. پرهیز از هرگونه شتاب‌زدگی در تصمیمات کلان؛
۱۳. بهره‌گیری صحیح و مناسب از منابع سازمانی؛
۱۴. افزایش ساعات بهره‌وری کار در تمامی سطوح سازمان؛
۱۵. حاکمیت سبک رهبری مبتنی بر جنبه هدایت، حمایت و واگذاری اختیار؛
۱۶. ادای وظیفه مبتنی بر مدیریت جهادی، داوطلبانه و ایثارگرانه؛
۱۷. برقراری روابط عاطفی و صمیمی با کارکنان در فعالیتهای رسمی؛
۱۸. اهتمام به قناعت، ساده‌زیستی شخصی و سازمانی، صرفه‌جویی و امانت‌داری؛
۱۹. دشمن‌شناسی و جهاد فی سبیل الله و مبارزه با دشمنان داخلی و خارجی؛
۲۰. کارآفرینی، خودجوشی، تحول، پیش‌روندگی و پیش‌برندگی؛
۲۱. فرهنگ‌سازی، ترویج و انتقال ارزش‌ها و نمادهای اسلامی به نسل‌های بعدی سازمان و جامعه؛
۲۲. تناسب، تجانس، رشد و همگرایی با حرکت و تکامل انقلاب؛
۲۳. مسئولیت اجتماعی و پاسخگو بودن به نیازهای اساسی و حیاتی جامعه؛
۲۴. دانش‌محوری، تعلیم و تعلم.

پیشینه پژوهش

هرچند با مراجعه به ادبیات مرتبط، پژوهشی تخصصی و ساختارمند با موضوع ارائه مدل مدیریت جهادی مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب یافت نشد، در ادامه (جدول ۲) خلاصه‌ای از پژوهش‌های انجام گرفته در رابطه با مدیریت جهادی ارائه شده است:

جدول ۲: پیشینه پژوهش

نتایج	هدف اصلی پژوهش	نویسندگان	دیف
یافته‌های پژوهش حاکی از کار و تلاش مضاعف، روحیه اینارگری، وجدان‌کاری، مسئولیت‌پذیری، خودباوری، شجاعت و قاطعیت در امور، قناعت، از جنس مردم بودن، ساده‌زیستی و حسن خلق از جمله اصول، مبانی و مؤلفه‌های مدیریت جهادی مبتنی بر مکتب شهید سلیمانی است.	اصول و مبانی و مؤلفه‌های مدیریت جهادی مبتنی بر مکتب شهید سلیمانی	حسین زاده (۱۳۹۹)	
نتایج نشان می‌دهد، مدیر در تحقق مدیریت جهادی نقش اساسی دارد و باید با به‌کارگیری ویژگی‌هایی همچون ایمان و تقوا، بصیرت، توکل، سعه‌صدر و مانند این‌ها که در آیات و روایات از آن‌ها به‌عنوان مؤلفه‌های مدیریت جهادی ذکر شده، برای تحقق هر چه‌بهرتر اهداف والای سازمان و جامعه گام بردارد.	شناخت شاخصه‌ها و مؤلفه‌های مدیریت جهادی و موانع آن بر اساس آیات و روایات	کیخا و کمانکش (۱۳۹۹)	
با استفاده از تحلیل متن وصیت‌نامه شهید قاسم سلیمانی، شش مضمون فراگیر به‌عنوان عوامل تفکر راهبردی مدیران جهادی شناسایی شدند: ۱. ولایت‌مداری ۲. دین‌مداری ۳. وحدت‌گرایی اسلامی ۴. فرهنگ شهادت‌طلبی ۵. اقتدار نظامی و دفاعی ۶. حکمرانی خدامحورانه. یافته‌های تحقیق حاکی از اینکه عناصر تفکر راهبردی مدیران جهادی با عناصر الگوهای تفکر راهبردی در مدیریت علمی رایج تفاوت دارد.	الگوی تفکر راهبردی مدیران جهادی بر اساس وصیت‌نامه الهی سیاسی شهید قاسم سلیمانی	جلیلیان (۱۳۹۹)	
مدیریت جهادی بر تبادلهای رهبر پیرو تأثیر مثبت و معنی‌دار دارد. مدیریت جهادی و تبادلهای رهبر پیرو بر سایش اجتماعی تأثیر منفی و معنی‌دار دارند. متغیر تبادلهای رهبر پیرو در تأثیر مدیریت جهادی بر سایش اجتماعی کارکنان نقش میانجی دارد. مدیریت جهادی هم به‌صورت مستقیم و هم به‌صورت غیرمستقیم و از طریق نقش واسطه‌ای متغیر تبادلهای رهبر پیرو بر سایش اجتماعی کارکنان در محیط کار تأثیر دارد و	بررسی تأثیر مدیریت جهادی بر سایش اجتماعی کارکنان با نقش میانجی تبادلهای رهبر پیرو	شکاری و حسینی (۱۳۹۹)	

<p>تأثیر غیرمستقیم آن بیشتر از تأثیر مستقیم است.</p>			
<p>الگویی با سه بعد سلوک مدیر جهادی در زمینه‌های فردی، سازمانی و ملی - فراملی به‌عنوان مضمون‌های فراگیر سطح دو و شایستگی‌های فضایل اخلاقی، شخصیت معنوی، شخصیت قوی و تأثیرگذار؛ نگاه راهبردی، روحیه جهادی در کارها، انسان‌مدار بودن؛ شخصیت جامع‌الاطراف‌داشتن، مردم‌داری، مسئولیت‌پذیری، انقلابی بودن، جذب حداکثری و اقدام فراتر از مرزها به‌عنوان مضمون‌های فراگیر سطح یک ارائه شده است.</p>	<p>تبیین الگوی شایستگی مدیران جهادی تمدن ساز (مورد مطالعه: شهید قاسم سلیمانی)</p>	<p>پهلوان شریف و کاظمی (۱۳۹۹)</p>	
<p>نتیجه پژوهش ویژگی‌های اعتقادی، فردی، جهت و نحوه حرکت از نگاه مدیریت جهادی ولایی و سطوح مدیریت جهادی ولایی را مشخص نموده و بر همین اساس پیشنهادات تحقیق در جهت تقویت و ارتقای شناخت و استفاده از این مفهوم در فرهنگ کاری کارکنان ارتش ج.ا. و تقویت اهداف امنیت ملی پایدار ارائه شده‌اند.</p>	<p>ارائه الگوی مفهوم مدیریت جهادی ولایی در ارتش جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب</p>	<p>مقدسی لیچاهی (۱۳۹۸)</p>	
<p>مؤلفه‌های مدیریت جهادی در هفت مفهوم انعطاف‌پذیری سازمانی؛ مشارکت سازمانی؛ سازگاری سازمانی؛ انطباق‌پذیری سازمانی؛ رسالت و مأموریت سازمانی؛ نوآوری و خلاقیت و فرهنگ جهادی و مؤلفه‌های مدیریت جهادی در چهار مفهوم مدیریتی؛ دینی و اخلاقی؛ سازمانی و شخصیتی دسته‌بندی گردیدند. همچنین مشخص شد، فرهنگ سازمانی بر مدیریت جهاد تأثیر مستقیم و معناداری دارد.</p>	<p>ارائه الگوی تأثیرگذاری فرهنگ سازمانی بر مدیریت جهادی با مروری بر دیدگاه حضرت آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)</p>	<p>قرایی آشتیانی و پور صادق (۱۳۹۸)</p>	
<p>مضامین در سه بُعد اصلی «ویژگی‌های شخصی امیرالمؤمنین (ع)»، «محیط امیرالمؤمنین (ع)» و «نظام مدیریت جهادی امیرالمؤمنین (ع)» دسته‌بندی و الگوی مدیریت جهادی آن حضرت شامل ابعاد انگیزشی، نگرشی، رویکردی و رفتاری-عملکردی که خود شامل ۲۵ مؤلفه و ۲۸ شاخص هستند حاصل شد.</p>	<p>الگوی نظری مدیریت جهادی با استفاده از سخنان امیرالمؤمنین (ع) در نهج‌البلاغه</p>	<p>خزائی و همکاران (۱۳۹۸)</p>	

<p>اهمیت ابعاد از نظر خبرگان به ترتیب اهمیت شامل، بعد دانشی، اکتسابی، سازمانی، مأموریتی و زمینه‌ای است؛ مهم‌ترین شاخص در بعد مأموریتی مربوط به شاخص ساختارهای مشورتی، در بعد اکتسابی مربوط به شاخص سیره مدیران جهادی، در بعد سازمانی مربوط به شاخص برخورداری از روحیه کار گروهی و در بعد زمینه‌ای مربوط به شاخص وجدانکاری است.</p>	<p>تدوین الگوی مدیریت جهادی در مدیریت مرزها: مطالعه ترکیبی</p>	<p>معدنی و میری (۱۳۹۸)</p>	
<p>الگوی نهایی دارای پنج بخش علی، زمینه‌ای، واسطه‌ای، راهبردی و پیامدی است. در بخش علی، چرخه ارزش‌آفرین و نوآوری؛ در بخش زمینه‌ای، دیپلماسی علمی و مدیریت جهادی علمی؛ در بخش واسطه‌ای، اسلامی سازی و بومی‌سازی علوم انسانی، در بخش راهبردی، پیشرفت مستمر علمی و در بخش پیامدی، مرجعیت علمی و تمدن سازی، به‌عنوان خروجی الگو گزارش گردیدند.</p>	<p>الگوی راهبردی اقتدار ملی بر پایه علم با تأکید بر مدیریت جهادی</p>	<p>نوری و همکاران (۱۳۹۸)</p>	<p>۰</p>
<p>اجرای اصول مدیریت جهادی در بخش مدیریت مراکز درمانی، اثرات مؤثر و مثبتی در ارتقای فضایل سازمانی داشته است و می‌تواند در کاهش رفتارهای سیاسی مخرب کارکنان سازمان مؤثر باشد.</p>	<p>بررسی تأثیر مدیریت جهادی و فضیلت سازمانی بر رفتار سیاسی کارکنان</p>	<p>زارعی محمودآبادی و اردکانی (۱۳۹۷)</p>	<p>۱</p>
<p>مؤلفه‌های مدیریت جهادی در پژوهش موردنظر در قالب ۱۱ مقوله انعطاف‌پذیری، ساخت جهادی، رابطه ولایی، مشارکت‌پذیری، مجاهدت محوری، تکلیف مداری، شایسته‌سالاری، معنویت محوری، تفکر پیشرو، رشد گرایی و استکبارستیزی با زیر مقولات مختلف طبقه‌بندی شدند.</p>	<p>کاربست مؤلفه‌های مدیریت جهادی در سازمان‌های آموزشی</p>	<p>موسی زاده و همکاران (۱۳۹۷)</p>	<p>۲</p>
<p>نتایج شامل؛ ۱۸ گزاره، ۴ مؤلفه و ۳۲ زیر مؤلفه به شرح زیر احصاء گردید: ویژگی‌های مدیریت جهادی با ۶ زیر مؤلفه؛ مفهوم مدیریت جهادی با ۳ زیر مؤلفه؛ الزامات مدیریت جهادی با ۱۰ زیر مؤلفه؛ دستاوردهای مدیریت جهادی با ۱۳ زیر مؤلفه.</p>	<p>مؤلفه‌های مدیریت جهادی در بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)</p>	<p>افتخاری و همکاران (۱۳۹۷)</p>	<p>۳</p>
<p>عقل نظری شامل مؤلفه‌های اعتقاد به</p>		<p>حسینی</p>	

۴	نیک و مختاریان پور (۱۳۹۷)	عقلانیت مدیریت جهادی	جنگ حق و باطل و رحمت خاص الهی؛ عقل عملی شامل مؤلفه‌های توجه به عوامل مافوق طبیعی، دین‌محوری و مبارزه با دشمن؛ سرانجام عقل کنشی شامل مؤلفه‌های ایثارگری، خردمندی، رابطه سازنده رهبر - پیرو، نظام‌مندی، مسئله محوری، برخورد صحیح با دشمن و تلاشگری است.
---	------------------------------	-------------------------	---

روش شناسی تحقیق

روش پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش تحقیق اکتشافی، از نوع پژوهش‌های کیفی و مبتنی بر رویکرد نظریه‌پردازی داده بنیاد^۱ است. در پژوهش حاضر، متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به دلیل جامعیت و اینکه سندی هدایتگر برای عرصه‌های مختلف کشور است به‌عنوان جامعه آماری مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. در نهایت استخراج مفاهیم، زیر مؤلفه‌ها و مؤلفه‌های اصلی موضوع مورد بررسی با استفاده از کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی صورت گرفته است.

برای اطمینان از روایی تحقیق، محقق از روش بازبینی و کدگذاری در دو زمان مختلف استفاده کرده است که بدلیل تفاوت اندک در دو مرحله کدگذاری نتایج مورد تایید قرار گرفته‌اند. همچنین، گام‌به‌گام فرایند کدگذاری، تحلیل و نهایتاً استخراج مدل با استفاده از رویکرد نظام‌مند داده بنیاد صورت گرفته است. علاوه بر این، به‌منظور اطمینان از پایایی و فرآیند پژوهش در نظریه‌پردازی داده بنیاد، استراوس و کوربین هفت معیار را در نظر گرفتند که پارکر و رافی^۲ در اقدامی جالب، آن‌ها را در بین ۴ معیار اولیه گلیسر و استراوس مطرح کرده‌اند. در تحقیق حاضر پایایی با استفاده از چهار معیار معرف پارکر و رافی (۱۹۹۷) از جمله؛ قابلیت فهم، قابلیت تطبیق، قابلیت تعمیم و کنترل فرآیند به شرح زیر مورد ارزیابی قرار گرفته است:

^۱ Grounded Theory
^۲ Parker & Roffey

برای سنجش معیار تطبیق، مفاهیم بدست آمده از داده‌های بررسی شده، مطابق روند انجام شده، حاصل شده‌اند. جهت قابلیت فهم نمودن الگو، مفاهیم به شکلی ساختاریافته به هم مرتبط شده‌اند و میان آن‌ها پیوندهای مفهومی برقرار شده است تا مقوله‌های مربوط به وسیله آن‌ها استخراج شوند. به منظور قابلیت تعمیم بودن الگو، سعی شده تا ساختار الگو بر مبنای متن بیانیه گام دوم انقلاب شکل گیرد. در رابطه با کنترل فرایند الگو به دلایل زیر می‌توان اطمینان حاصل نمود که داده‌های گردآوری شده به ارائه الگو منتج شده است (زین‌الدینی و محمدی سیاهبومی، ۱۳۹۷):

۱. تطبیق روشنی بین مقوله‌ها و داده‌های خام وجود دارد؛
۲. گسترش دامنه جمع‌آوری داده‌ها (کل متن بیانیه گام دوم مورد تحلیل قرار گرفته است)؛
۳. الگوی ارائه شده از الگوی مفهومی روش داده بنیاد پی‌روی نموده است؛
۴. الگوی ارائه شده پس از طی مراحل کدگذاری باز و محوری ظاهر شده است؛

یافته‌ها

بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از فرایند کدگذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با استفاده از رویکرد داده بنیاد؛ عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، پدیده محوری، راهبردها و پیامدهای مدیریت جهادی شناسایی شدند. در ادامه به محورها، مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌های شناسایی شده می‌پردازیم. در جدول ۴، نتایج حاصل از کدگذاری (کدهای باز، محوری و انتخابی) متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مربوط به مدیریت جهادی ارائه شده است؛

شرایط علی شناسایی شده: با عنایت به نتایج حاصل از فرایند کدگذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مبتنی بر رویکرد داده بنیاد، مهم‌ترین شرایط علی مدیریت جهادی که در بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح گردیده است شامل مؤلفه‌های؛ احساس مسئولیت دینی با ۱۳ کدباز، روحیه انقلابی با ۱۵ کدباز، روحیه عدالت‌خواهی با ۲۸ کدباز و رسیدن به آرمان‌های انقلاب اسلامی با ۲۵ کدباز

می‌باشند که هرکدام از این مؤلفه‌ها نیز به‌نوبه خود دارای زیر مؤلفه‌های مربوط به خود هستند.

شرایط زمینه‌ای شناسایی شده: با توجه به نتایج حاصل از فرایند کدگذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، مهم‌ترین شرایط زمینه‌ای مدیریت جهادی که در بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) مطرح گردیده است شامل مؤلفه‌های؛ لزوم مشروعیت بیشتر جمهوری اسلامی با ۴ کدباز، نقش‌های رهبری با ۱۱ کدباز، لزوم مناسبات مدیریتی خردمندانه و پرتلاش با ۱۲ کدباز، لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی و جوان با ۷ کدباز و لزوم رشد اقتصادی و علمی با ۲۳ کدباز می‌باشند که هرکدام از این مؤلفه‌ها نیز به‌نوبه خود دارای زیر مؤلفه‌های مربوط به خود هستند.

شرایط مداخله‌گر شناسایی شده: مهم‌ترین شرایط مداخله‌گر مدیریت جهادی که در بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح شده است شامل مؤلفه‌های؛ همت و اراده‌ی ملی با ۱۰ کدباز، انسان‌های باایمان و جهادگر با ۱۰ کدباز، شعور معنوی و وجدان اخلاقی با ۱۱ کدباز، و دشمنان انقلاب و ایران با ۲۳ کدباز می‌باشند که هرکدام از این مؤلفه‌ها نیز به‌نوبه خود دارای زیر مؤلفه‌های مربوط به خود هستند.

راهبردهای شناسایی شده: مهم‌ترین راهبردهای مورد انتظار مدیریت جهادی که در بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح گردیده اند شامل مؤلفه‌های؛ بهره‌گیری از ظرفیت‌های مادی و سرمایه‌های انسانی، انقلابی و جوان با ۳۰ کدباز، آینده‌نگری و دوری از ترس و ناامیدی با ۱۳ کدباز، جهاد علمی و اقتصادی با ۱۲ کدباز، عمل به اخلاق و صیانت از ارزش‌های انقلابی و ملی با ۹ کدباز و استفاده از روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی با ۱۰ کدباز می‌باشند که هرکدام از این مؤلفه‌ها نیز به‌نوبه خود دارای زیر مؤلفه‌های مربوط به خود هستند.

پیامدهای شناسایی شده: مهم‌ترین پیامدهایی که از مدیریت جهادی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مشخص شده‌اند شامل مؤلفه‌های؛ پیشرفته‌ای علمی گسترده با ۸ کدباز، تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ) با ۱۸ کدباز، ایران مصداق

الگوی نظام پیشرفته‌ی اسلامی با ۲۲ کدباز و پیشرفته‌ای مادّی و معنوی با ۷ کدباز می‌باشند که هر کدام از این مؤلفه‌ها نیز به‌نوبه خود دارای زیر مؤلفه‌های مربوط به خود هستند.

جدول ۴: نتایج حاصل از کدگذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

محور	کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
	احساس مسئولیت دینی (۱۳)	دفاع از مظلومان و مستضعفان (۴)	با صراحت و شجاعت در برابر زورگویان- دفاع از مظلومان و مستضعفان- در کنار مظلومان جهان- عدم غفلت از قشرهای نیازمند.
		احساس مسئولیت (۳)	احساس مسئولیت بیشتر- احساس وظیفه‌ی دینی- حل مشکلات.
		ایمان اسلامی (۶)	قدرت عظیم ایمان- پایبند به اصول - هدایت الهی- الهام مدیریت جهادی از ایمان اسلامی - خودسازی - قدرشناسی خود.
روحیه انقلابی (۱۵)	روحیه‌ی ایثار و مجاهدت (۲)		روحیه‌ی برادری و ایثار- مجاهدت‌های جوانان.
	ویژگی‌های انقلاب (۹)		ویژگی‌های انقلاب؛ دارای انعطاف- تصحیح خطاها، همچون پدیده‌ای زنده، باراده - انتقادپذیر- حساسیت مثبت به نقدها-نظام‌سازی- عدم رکود و خاموشی انقلاب- سازگاری جوشش انقلابی، نظم سیاسی و اجتماعی- دوری از افراط- بی‌رحم، خون‌ریز، منفعل و مردد نبودن.
	تسلیم‌ناپذیری و پاسداری از انقلاب (۴)		تسلیم‌ناپذیری و پاسداری از انقلاب در مقابل دولت‌های مستکبر به‌عنوان خصوصیتی در ایرانی‌ها- روبه‌رو بودن انقلاب با چالش‌های مستکبران- پا به میدان نهادن انقلاب اسلامی ایران در عین ناباوری جهانیان- عدم انفعال و تجدیدنظر پذیر.
روحیه عدالت‌خواهی (۲۸)	عدالت‌طلبی (۱۳)		عدالت فریضه‌ای بر عهده‌ی همه به‌ویژه حاکمان و قدرتمندان- فاصله با عدالت- امید به برای اجرای عدالت- عدم‌کفایت جهت استقرار عدالت- عدالت‌طلبی- مبارزه با بی‌عدالتی- توزیع ناعادلانه خدمات و درآمدهای کشور - تأکید بر توزیع عدالت محور- مبارزه با فساد در راه استقرار عدالت- عدالت در صدر هدف‌های همه پیامبران و جمهوری اسلامی- عدالت کلمه‌ای مقدّس در همه‌ی زمان‌ها و سرزمین‌ها- تبعیض در توزیع منابع عمومی - عدالت بیشتر در تقسیم امکانات عمومی.
		فاصله‌ی بین بایدها و	فاصله‌ی میان بایدها و واقعیت‌ها- فاصله بین آنچه هست و

<p style="text-align: center;">شیرایق زمینه‌ای (۵۷)</p>	<p>رسیدن به آرمان‌های انقلاب اسلامی (۲۵)</p>	<p>واقعیت‌ها (۲)</p>	<p>آنچه باید باشد.</p>
		<p>رفع محرومیت‌ها (۲)</p>	<p>محرومیت بیشتر مردم از نیازهای اولیه- باید به‌طور دائم دغدغه مسئولان رفع محرومیت‌ها و شکاف‌های طبقاتی باشد.</p>
		<p>لزوم مبارزه با فساد (۱۱)</p>	<p>ضربه‌های سخت بی‌بندوباری در طول دوران پهلوی‌ها- عدالت و مبارزه با فساد - اهمیت به چرا و چگونه ماندن - لزوم دستگامی جهت مبارزه با فساد - فساد اقتصادی و اخلاقی و سیاسی، به‌عنوان توده‌ی چرکین - فساد زلزله‌ی ویرانگر و ضربه زننده به مشروعیت - وخامت فساد، خصوصاً در حکومت جمهوری اسلامی - پیشگیری و مبارزه با قاطعیت از بروز فساد - مبارزه با فساد - کنترل فساد - قابل‌قبول نبودن فساد.</p>
		<p>اهمیت استقلال و آزادی (۹)</p>	<p>اهمیت آزادی و استقلال- حکومت‌ها موظف به تأمین استقلال و آزادی - جهاد ملت ایران برای کسب استقلال و آزادی - استقلال و آزادی ایران اسلامی، خون آورد صدها هزار انسان - استقلال و آزادی ثمر انقلاب - در معرض خطر قرار ندادن استقلال و آزادی - لزوم حراست همه از استقلال و آزادی - عزت ملی - استقلال ملی.</p>
		<p>عملی کردن شعارهای انقلاب (۷)</p>	<p>فطری بودن شعارهای انقلاب- ارزش همیشگی آزادی، معنویت، اخلاق، استقلال، عقلانیت، عدالت، عزت - دفاع ابدی از نظریه‌ی نظام انقلابی - مستثنا بودن شعارهای جهانی انقلاب دینی ایران - توجه به شعارهای انقلاب و غفلت نکردن از جریان انقلابی - شعارهای همیشه‌زنده‌ی انقلاب اسلامی- اصل ما می‌توانیم.</p>
		<p>نزدیک کردن انقلاب به آرمان‌هایش (۵)</p>	<p>عذاب وجدان‌های آرمان‌خواه - آرمان‌های بزرگ - نزدیک کردن انقلاب به آرمان‌های بزرگش - طی شدن فقط قطعه‌ای از مسیر به سوی آرمان‌های جمهوری اسلامی - تنها انقلابی بدون خیانت به آرمان‌هایش.</p>
		<p>لزوم برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های مقابله با تهاجم (۴)</p>	<p>برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های مقابله با تهاجم - به‌شدت حساس به مرزبندی با دشمنان - نگاه کینه‌ورزانه و بدخواهانه‌ی رژیم‌های زورگو به انقلاب - تحلیل‌های سراپا غلط از سوی غفلت زدگان داخلی و کانون‌های فکر و توطئه‌ی خارجی.</p>
<p>لزوم مشروعیت بیشتر جمهوری اسلامی (۴)</p>	<p>جمهوری اسلامی نیازمند مشروعیت فراتر (۱)</p>	<p>جمهوری اسلامی نیازمند مشروعیتی فراتر از مشروعیت‌های مرسوم.</p>	

روی گردانی مسئولان از ارزش‌های دینی دلیل دل‌زدگی مردم.	دل‌زدگی مردم (۱)	
نگاه امیدوارانه‌ی ملت‌های آزادی‌خواه جهان به انقلاب - همراهی حکومت‌ها.	نگاه امیدوارانه‌ی ملت‌های آزادی‌خواه جهان به انقلاب (۲)	
خطاب قرار دادن جوانان - تذکر به جوان‌ها که همه راه‌حل‌ها در داخل کشور- توصیه به علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن، سبک زندگی- تأکید بر دادن زمام اداره‌ی بخشه‌ای گوناگون کشور به جوانان- چشم امید به جوان‌ها برای مقابله با ترویج سبک زندگی غربی.	توصیه مکرر ولایت‌فقیه به جوان‌ها (۵)	نقش‌های رهبری (۱۱)
تذکر و هشدار مقام ولایت- رهبری تأییدشده‌ی- نقش رهبری- اندیشه‌ی بزرگ امام خمینی نخستین درخشش انقلاب - امام (ره) با ویژگی‌های برجسته در رأس کشوری- درود بر امتی که آغازگر و تداوم‌دهنده انقلاب است.	نقش رهبری (۶)	
عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی- نیاز به مناسبات مدیریتی خردمندانه- اصلاح مشکل درونی، تحریم‌ها را کم اثر و حتی بی‌اثر می‌کند- نابسامانی داخلی.	ضعف‌های مدیریتی (۴)	لزوم مناسبات مدیریتی خردمندانه و پرتلاش (۱۲)
عملکردهای ضعیف، اقتصاد کشور را از بیرون و درون دچار چالش ساخته.	عملکردهای ضعیف (۱)	
تجربه نسل‌های قبلی- دانستن از طریق تجربه خود یا دیگران- آغاز بدون تجربه قبلی- درس گرفتن از تجربه- شناخت درست از گذشته- نداشتن تجربه‌ی پیشینی- لزوم شناخت گذشته.	درس گرفتن از تجربه‌ها (۷)	
نسل جوان مؤمن و دانا و پُرانگیزه- رونق روزافزون اعمال و مراسم دینی خصوصاً در جوانان- آغاز جهاد بزرگ به‌وسیله جوانان.	لزوم استفاده از نسل جوان مؤمن (۳)	لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی و جوان (۷)
استفاده‌ی اندک از ظرفیت نیروی انسانی.	لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی (۱)	
هزاران جوان مشتاق به اعتکاف و جهاد سازندگی- خصوصیت تسلیم‌ناپذیری ایران و ایرانی به‌ویژه جوانان - مسئولیت‌پذیری جوانان در تمام عرصه‌ها.	جوانان ایرانی (۳)	
برکت تحریم- تحریم- پیشرفت علم و فناوری و ایجاد	تحریم‌ها (۳)	لزوم رشد

<p>زیرساخت‌های حیاتی و اقتصادی و عمرانی به برکت تحریم-</p>		<p>اقتصادی و علمی (۲۳)</p>	
<p>اقتصاد قوی، عامل مهم سلطه ناپذیری- اقتصاد ضعیف، زمینه‌ساز نفوذ و دخالت دشمنان- اقتصاد نقطه‌ای کلیدی تعیین‌کننده- اقتصاد هدف نیست، اما وسیله‌ای جهت رسیدن به اهداف- تأکید بر تقویت اقتصاد مستقل- تأثیر شگرف اقتصاد بر زندگی امروز و فردای جامعه- کسب ثروت نه تنها جرم نیست مورد تشویق نیز هست - عیوب اقتصاد داخلی- ایرادات اقتصادی باعث مشکلات زندگی مردم- مشکلات اقتصادی- لزوم پیشرفت در بخش تولید و اقتصاد ملی.</p>	<p>مشکلات اقتصادی (۱۱)</p>		
<p>لزوم شتاب رشد علمی - اهمیت دانش در کسب ثروت، نفوذ و قدرت- عقب بودن از مرزهای دانش- عقب بودن از قله‌های دانش- تلاش جهت رسیدن به قله‌های علمی- عقب‌ماندگی علمی - عقب‌افتادگی در علم و فناوری و سیاست و معنویت و هر فضیلت دیگر- استعداد علم و تحقیق ملت ما بالاتر از متوسط جهان- عقب‌ماندگی ایران قبل از انقلاب.</p>	<p>لزوم شتاب در رشد علمی (۹)</p>		
<p>انقلاب ملت ایران، بزرگ‌ترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید- به اوج رسیدن مشارکت مردمی و استکبارستیزی به‌واسطه انقلاب.</p>	<p>مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید (۲)</p>		
<p>ارتقاء شگفت‌آور بینش سیاسی آحاد مردم- از انحصار درآوردن تحلیل سیاسی و فهم مسائل بین‌المللی- جاری شدن روشنفکری میان عموم مردم- انگیزه‌ی ملت.</p>	<p>بینش سیاسی آحاد مردم (۴)</p>	<p>همت و اراده‌ی ملی (۱۰)</p>	
<p>انقلاب باهمت ملت صورت می‌گیرد- باور «ما می‌توانیم» به همگان- اراده‌ی ملی- حماسه‌آفرینی.</p>	<p>همت ملت و اراده‌ی ملی (۴)</p>		
<p>زبان‌های بی‌جبران اخلاقی و اقتصادی و دینی و سیاسی به کشور در اثر ترویج سبک زندگی غربی- جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه برای مقابله سبک زندگی غربی.</p>	<p>لزوم مقابله با سبک زندگی غربی (۲)</p>		
<p>اخلاق و معنویت- افزایش چشمگیر معنویت و اخلاق در جامعه- رفتار و منش امام خمینی موجب رواج معنویت و اخلاق- رویکرد دینی و اخلاقی- شعور معنوی و وجدان اخلاقی- فراهم نمودن زمینه برای اخلاق و معنویت در جامعه- ستیز معقول با کانون‌های ضد معنویت و اخلاق- مفهوم معنویت و اخلاق- تهیدستی غرب در بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی.</p>	<p>افزایش معنویت و اخلاق در جامعه (۹)</p>	<p>شعور معنوی و وجدان اخلاقی (۱۱)</p>	<p>شرایط مدخله‌گر (۵۴)</p>

<p>مسابقه‌ی در خدمت‌رسانی - حسنه‌ای برای مدیران جهادی و با اخلاص.</p>	<p>حسنة‌ای برای مدیران جهادی (۲)</p>		
<p>وظایف سنگین مسئولان در برابر تهاجم ضد معنویت و اخلاق دشمنان - تلاش‌های گونه‌گون دشمنان برای خفه کردن انقلاب اسلامی ایران - عبور از وسوسه‌های سخت - تأثیر فقر و غنا در مادیات و معنویات - آغاز انقلاب و نظام اسلامی از نقطه‌ی صفر.</p>	<p>وظایف سنگین مسئولان (۵)</p>	<p>انسان‌های باایمان و جهادگر (۱۰)</p>	
<p>انسان‌هایی باایمان و جهادگر - استعانت از خداوند - بر حذر بودن از شیطان حرص و لقمه حرام.</p>	<p>انسان‌های باایمان و جهادگر (۳)</p>		
<p>تهاجم روزافزون دشمنان با بهره‌گیری از ابزارها رسانه‌ای پیشرفته - تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان و نوجوانان و حتی نونهالان - مسئولیت همه جامعه در برابر تهاجم - وسوسه‌ی مال و مقام و ریاست به‌عنوان یک تهدید - تقابل دوگانه‌ی جدید «اسلام و استکبار»؛ پدیده‌ی برجسته‌ی جهان معاصر.</p>	<p>تهاجم روزافزون دشمنان (۵)</p>		
<p>تحریف و دروغ‌پردازی از سوی دشمنان انقلاب - استفاده از پول و همه‌ی ابزارها برای ضربه به انقلاب - رهزنان فکر و عقیده و آگاهی - حقیقت را از دشمن نمی‌توان شنید - نزدیکی دشمنان انقلاب به اجل محتوم خود - زانو زدن در برابر دشمن خطایی نابخشودنی - واکنش ناکام سردمداران ستم به انقلاب - رژیم فاسد طاغوت علیه انقلاب - مشکل غرب، جلوگیری از انتقال سلاح‌های ایرانی به نیروهای مقاومت - استفاده از انواع راه و روش‌های گوناگون دشمنان علیه ملت ایران.</p>	<p>دشمنان انقلاب و ایران (۱۰)</p>	<p>دشمنان انقلاب و ایران (۲۳)</p>	
<p>پیشنهاد‌های دروغ نظام سلطه - حل هیچ مشکلی با آمریکا متصور نیست - مذاکره با آمریکا نتیجه‌ای جز زیان مادی و معنوی ندارد - آمریکا برای مقابله‌ی با جمهوری اسلامی، محتاج ائتلاف با ده‌ها دولت - غیرقابل‌اعتماد بودن آمریکا و تعدادی از دولت‌های اروپایی - دولت آمریکا و برخی دیگر از دولت‌های غربی علیه انقلاب - دقت در مرزبندی دولت جمهوری اسلامی با سلطه‌گران - پایمال کردن منافع حیاتی کشورها توسط قدرت‌های انحصارگر -</p>	<p>نظام سلطه (۸)</p>		
<p>دوران استفاده از جوانان دانا و مؤمن و مسلط بر دانسته‌های اقتصادی - طی مسیر انقلاب با همت، هشیاری، سرعت عمل و ابتکار جوانان - امید به جوان‌ها جهت اجرای سیاست‌ها و قوانین - پیشبرد گام بزرگ دوم انقلاب از سوی</p>	<p>استفاده از جوانان (۹)</p>	<p>بهره‌گیری از ظرفیت‌های مادی و سرمایه‌های</p>	<p>راهبردها / کنش / کنش متقابل (۷۴)</p>

<p>جوانان- ورود جوانان به عرصه‌ی مدیریت- امید به جوانان مؤمن و پرتلاش- برطرف شدن مشکلات از طریق جوانان مؤمن و پرتلاش- شکستن محاصره‌ی تبلیغاتی دشمنان توسط جوانان- جوانان؛ محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی.</p>		<p>انسانی، انقلابی و جوان (۳۰)</p>
<p>بی‌استفاده و یا کم استفاده ماندن ظرفیت‌ها در کشور- فرصت‌های عظیم مادی کشور- فهرست طولانی از فرصت‌های مادی کشور- دست‌نخورده ماندن بسیاری از ظرفیت‌ها- رتبه‌ی اول جهان در ظرفیت‌ها دست‌نخورده- بهره‌گیری مدیران از فرصت‌های مادی کشور- طرح‌های زیرساختی، نیرو، معدن، سلامت، کشاورزی و آب- بهره‌گیری مدیران از فرصت‌های مادی کشور در جهت بی‌نیازی و حل مشکلات- تمرکز بر بهره‌برداری از دستاوردهای گذشته.</p>	<p>بهره‌گیری مدیران از فرصت‌ها و ظرفیت‌های کشور (۹)</p>	
<p>کم‌نظیر بودن ایران از نظر ظرفیت‌های طبیعی و انسانی - مهم‌ترین ظرفیت امیدبخش کشور، نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی- جمعیت جوان فرصتی برای کشور- منابع انسانی جوان- فرصت‌های نیروی انسانی جوان، مستعد انقلابی.</p>	<p>نیروی انسانی مستعد و جوان (۵)</p>	
<p>سرمایه‌های انسانی جوان زیر بار مسئولیت بروند - سرمایه انسانی تحصیل‌کرده- سرمایه انسانی پیشرفته در علوم و مهندسی- انبوه سرمایه‌های انسانی جوان و انقلابی و آماده تلاش جهادی- جوانان محقق و اندیشمند، ثروت عظیمی برای کشور- عدم قابل‌مقایسه بودن منابع مادی با سرمایه‌های انسانی کشور- انبوه سرمایه‌های انسانی جوان و انقلابی و آماده تلاش جهادی.</p>	<p>استفاده از سرمایه‌های انسانی پیشرفته و انقلابی (۷)</p>	
<p>دوری از امید کاذب- دوری از ناامیدی و ترس کاذب- راندن ترس و نومیدی از خود و دیگران- امید صادق و متکی به واقعیت‌های عینی- نترسیدن از تهدیدهای دشمنان - نخستین و ریشه‌ای‌ترین جهاد جوانان، راندن ترس و نومیدی از خود و دیگران- مایوس‌سازی مردم، مسئولان و مدیران از آینده توسط دشمنان.</p>	<p>دوری از ناامیدی و ترس کاذب (۷)</p>	<p>آینده‌نگری و دوری از ترس و ناامیدی (۱۳)</p>
<p>برداشتن گام‌های استوار در آینده- پرورش نهال امید به آینده در خود و دیگران- توجه به نشانه‌های امیدبخش- آینده‌نگری- امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده به‌عنوان کلید اساسی- توصیه‌ی امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده.</p>	<p>امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده (۶)</p>	

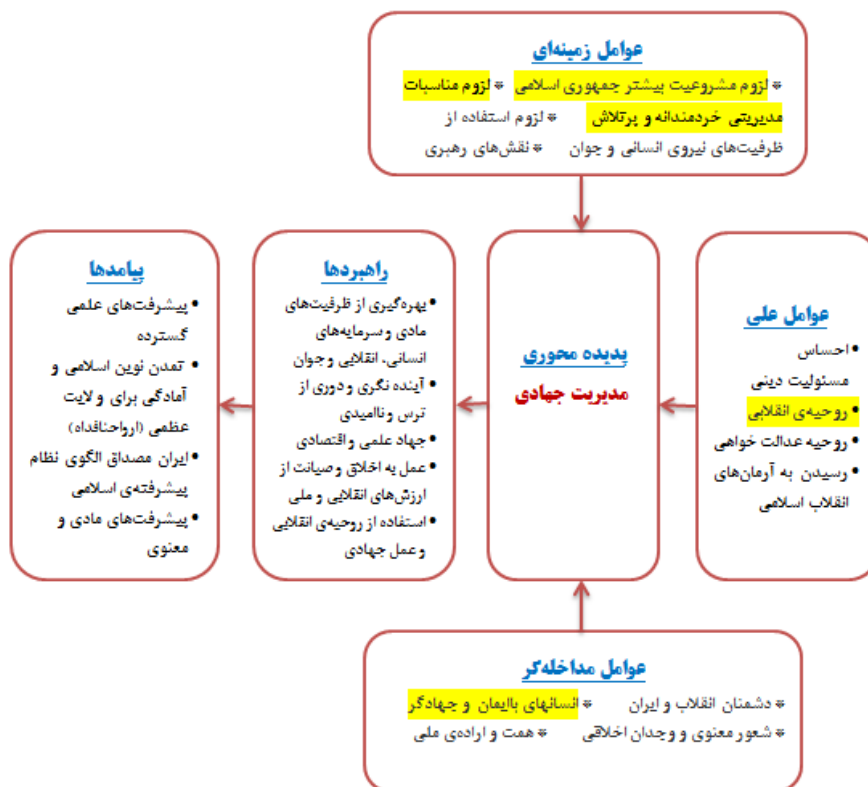
راه‌حل مشکلات اقتصادی، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی - برنامه‌های اجرائی برای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی - عدم غفلت از راهبرد - بهره‌گیری از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته.	راهبردها و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی (۴)	جهاد علمی و اقتصادی (۱۲)	
اصرار به استفاده از دانش - دانش، وسیله‌ی عزت و قدرت - شتاب رشد علمی در ایران - جهاد علمی - لزوم عبور از مرزهای دانش - دانایی، توانایی است - پیشرفت علم، همچون یک جهاد - سنگ بنای انقلاب علمی در کشور.	جهاد علمی (۸)		
عقب‌نشینی نکردن از ارزش‌های انقلابی و ملی - تنها انقلابی که توانسته از کرامت و شعارهایش صیانت نماید - بهره‌گیری از نگاه انقلابی.	صیانت از ارزش‌های انقلابی و ملی (۳)	عمل به اخلاق و صیانت از ارزش‌های انقلابی و ملی (۹)	
ضربت متقابل و محکم - برجسته‌تر شدن ایستادگی در برابر قلدران و زورگویان - درنظر داشتن عزت کشور و ملت در همه حال.	نترسیدن و ایستادگی در مقابل دشمنان (۳)		
عمل به اخلاق و معنویت - شرایط مساعد برای دین و اخلاق - مصیبت را با شکر همراه کردند.	عمل به اخلاق و معنویت (۳)		
روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی - حراست از انقلاب با کارآزمودگی و پُرانگیزی - افزایش چشمگیر خدمت‌رسانی در موضوعات اجتماعی - طی نمودن فاصله‌ها - روحیه انقلابی - جهادهای بزرگ - جهت‌گیری‌های انقلابی و جهادی - شجاعت و حکمت مدیران جهادی - دامنه‌ی عمل جهانی و منطقه‌ای - عبور از گردنه‌های دشوار.	استفاده از روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی (۱۰)	استفاده از روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی (۱۰)	
دستاوردهای علمی - رکوردهای بزرگ با وجود جریان‌های دشمن‌ساز - دستاوردهای دانش و فناوری با وجود تحریم‌های مالی و علمی - ادراک پدیده‌ها و موقعیت‌های نو - هزاران شرکت دانش‌بنیان.	دستاوردهای علمی بسیار (۵)	پیشرفته‌ای علمی گسترده (۸)	
افتخارات درخشان - پیشرفته‌ای شگفت‌آور - پیشرفت با وجود مشکلات طاقت‌فرسا.	پیشرفته‌ای شگفت‌آور (۳)		
موفقیت جمهوری اسلامی در جابه‌جایی خدمت و ثروت از مرکز به همه‌جای کشور - عدالت در تقسیم امکانات عمومی کشور - عدالت نسبی در جمهوری اسلامی - عدالت کامل، در حکومت حضرت ولی‌عصر (ارواح‌نفاذ) - گام‌های بلندی جمهوری اسلامی در راه عدالت - تشریح کارهای انجام‌شده در خصوص استقرار عدالت - خنثی کردن برنامه‌های دشمنان در مورد پنهان‌سازی عدالت.	عدالت نسبی در جمهوری اسلامی (۷)	تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ) (۱۸)	(۷۴) هم‌پایه:

<p>مردم‌سالاری - ترکیب جمهوریّت و اسلامیت در انقلاب - تبدیل جهان دوقطبی به سه‌قطبی توسط انقلاب - تمدّن‌سازی - جامعه‌پردازی.</p>	<p>ترکیب جمهوریّت و اسلامیت (۵)</p>	
<p>استقلال و آزادی از جمله‌ی ارزش‌های اسلامی‌اند - استقلال و آزادی عطیّه‌ی الهی - سربلندی ایران و ایرانی - آزادی اجتماعی - تمامیت ارضی.</p>	<p>استقلال و آزادی (۴)</p>	
<p>تمدّن نوین اسلامی و آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ) به‌عنوان آرمان‌های انقلاب - کمتر انقلابی توانسته آرمان‌های انقلابی را حفظ نماید.</p>	<p>دستیابی به آرمان‌های انقلاب (۲)</p>	
<p>ساختن ایران به‌عنوان الگوی نظام پیشرفته‌ی اسلامی - تحرّک جدید نهضت بیداری اسلامی - گسترش حضور قدرتمندانه‌ی سیاسی جمهوری اسلامی و بازتاب وسیع آن در سراسر جهان -</p>	<p>ایران به‌عنوان الگوی نظام پیشرفته‌ی اسلامی (۳)</p>	<p>ایران مصداق الگوی نظام پیشرفته‌ی اسلامی (۲۲)</p>
<p>نگرش دنیا با تکریم و احترام نسبت به جوانان ایرانی - پیشرفت سریع به‌واسطه انقلاب - بیشتر بودن رویش‌های انقلاب نسبت به ریزش‌ها - عزت و پیشرفت در لوای مدیریت جهادی - عظمت پیشرفته‌ای انقلاب در مقایسه با انقلاب‌های فرانسه، شوروی و هند - تداوم پیشروی انقلاب - بیمناکی دشمن - عزت جمهوری اسلامی.</p>	<p>عزت و پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۸)</p>	
<p>قوی‌تر شدن جمهوری اسلامی نسبت به قبل - انقلاب اسلامی، قدرتمند اما مهربان و باگذشت و مظلوم - ثبات، امنیت کشور و پیروزی.</p>	<p>قوی‌تر شدن جمهوری اسلامی ایران (۳)</p>	
<p>بیدار شدن فرعون‌های زمانه با زلزله‌ی انقلاب - جلوگیری از سلطه‌ی دوباره‌ی قلدران جهانی - حضور ایران در مرزهای صهیونیستی - برچیدن بساط نفوذ نامشروع آمریکا از منطقه‌ی غرب آسیا، حمایت از مجاهدان فلسطینی، دفاع از حزب‌الله و مقاومت در سراسر منطقه است - پایان دادن انقلاب به انحطاط تاریخی - شکست سیاست‌های آمریکا در منطقه‌ی غرب آسیا - زمین‌گیر شدن همکاران خائن آمریکا در منطقه - اعتراف ناتوانی قدرت‌های انحصارگر در برابر انقلاب.</p>	<p>جلوگیری از سلطه‌ی قلدران جهانی و دفاع از حزب‌الله (۸)</p>	
<p>افزایش دین‌داری با وجود تبلیغات پرحجم دشمنان - رونقی بی‌سابقه مساجد - عدم فاصله از ارزش‌های دینی.</p>	<p>افزایش دین‌داری (۳)</p>	<p>پیشرفته‌ای مادی و معنوی (۷)</p>
<p>حل مشکلات اقتصاد با استفاده از جوانان دانا و مؤمن و مسألّط بر دانسته‌های اقتصادی - طهارت اقتصادی شرط مشروعیت.</p>	<p>حل مشکلات اقتصادی (۲)</p>	

جهش‌های مادی و معنوی (۲)	ایجاد جهش‌های مادی و معنوی توسط جوانان انقلابی- مطرح کردن دین و دنیا در کنار هم.
--------------------------	--

توضیح: پیامدها (۴۸): یعنی پیامدها دارای ۴۸ کدباز هستند. تعداد کل کدهای باز: ۳۱۴ تعداد کل زیر مؤلفه‌ها: ۶۴ تعداد کل مؤلفه‌های اصلی: ۲۲

همان‌طور که در جدول ۴، نتایج حاصل از کدگذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی (کدهای باز، محوری و انتخابی) مربوط به مدیریت جهادی مشخص شده است، در کل یافته‌ها حاکی از تعداد ۳۱۴ کدباز، ۶۴ زیر مؤلفه و تعداد ۲۲ مؤلفه در قالب شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، پدیده محوری، راهبردها و پیامدها ارائه شده‌اند؛ همچنین در شکل ۱ نیز به صورت مدل مفهومی نمایش داده شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی مدیریت جهادی استخراج‌شده از متن

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مبتنی بر نظریه داده بنیاد

نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، ارائه مدل مفهومی مدیریت جهادی مستخرج از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی بود که جهت رسیدن به این هدف، متن کامل بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به صورت جز به جز و با نگاهی موشکافانه و دقیق مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از فرایند کدگذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با استفاده از رویکرد داده بنیاد؛ عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، پدیده محوری، راهبردها و پیامدهای مدیریت جهادی شناسایی شدند. نتایج نشان می‌دهند، مهم‌ترین شرایط علی مدیریت جهادی که در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح گردیده اند شامل مؤلفه‌های؛ احساس مسئولیت دینی، روحیه انقلابی، روحیه عدالت‌خواهی و رسیدن به آرمان‌های انقلاب اسلامی می‌باشند. این مؤلفه‌ها با مؤلفه‌های شناسایی شده در تحقیقات؛ گودرزی و همکاران (۱۳۹۹)، پهلوان شریف و کاظمی (۱۳۹۹)، حسین زاده (۱۳۹۹) و زین‌الدینی (۱۳۹۷) هم‌راستا می‌باشند.

مهم‌ترین شرایط زمینه‌ای مدیریت جهادی که در بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح گردیده شامل مؤلفه‌های؛ نقش‌های رهبری، لزوم مشروعیت بیشتر جمهوری اسلامی، لزوم مناسبات مدیریتی خردمندانه و پرتلاش، لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی و جوان و لزوم رشد اقتصادی و علمی بودند. این مؤلفه‌ها نیز با مؤلفه‌های شناسایی شده در تحقیقات؛ نوری و همکاران (۱۳۹۸)، موسی زاده و همکاران (۱۳۹۷)، حسنی نیک و مختاریان پور (۱۳۹۷)، شکاری و حسینی (۱۳۹۹) و حسنی نیک و مختاریان پور (۱۳۹۷) هم‌راستا می‌باشند. علاوه بر این، مهم‌ترین شرایط مداخله‌گر مدیریت جهادی که در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح گردیده است شامل مؤلفه‌های؛ همت و اراده‌ی ملی، انسان‌های باایمان و جهادگر، شعور معنوی و وجدان اخلاقی و دشمنان انقلاب و ایران می‌باشند. این مؤلفه‌ها با مؤلفه‌های شناسایی شده در تحقیقات؛ گودرزی و همکاران (۱۳۹۹)، زین‌الدینی (۱۳۹۷) و حسین زاده (۱۳۹۹) هم‌راستا می‌باشند.

مهم‌ترین راهبردهای مورد انتظار مدیریت جهادی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که در تحقیق حاضر استخراج گردیده‌اند شامل مؤلفه‌های؛ بهره‌گیری از ظرفیت‌های مادی و سرمایه‌های انسانی، انقلابی و جوان، آینده‌نگری و دوری از ترس و ناامیدی، جهاد علمی و اقتصادی، عمل به اخلاق و صیانت از ارزش‌های انقلابی و ملی و استفاده از روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی بودند. این مؤلفه‌ها با مؤلفه‌های مستخرج از تحقیقات؛ گودرزی و همکاران (۱۳۹۹)، نوری و همکاران (۱۳۹۸)، پهلوان شریف و کاظمی (۱۳۹۹) و حسین زاده (۱۳۹۹) هم‌راستا می‌باشند و راهبردهای حاصل از تحقیق حاضر را پوشش می‌دهند. نهایتاً، مهم‌ترین پیامدهایی که از مدیریت جهادی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی استخراج شده‌اند شامل مؤلفه‌های؛ پیشرفت‌های علمی گسترده، تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ)، ایران مصداق الگوی نظام پیشرفته‌ی اسلامی و پیشرفت‌های مادی و معنوی بودند. این مؤلفه‌ها با مؤلفه‌های مستخرج از تحقیقات؛ جلیلیان (۱۳۹۹)، نوری و همکاران (۱۳۹۸)، موسی زاده و همکاران (۱۳۹۷) و گودرزی و همکاران (۱۳۹۹) هم‌راستا می‌باشند. در ادامه با توجه به یافته‌ها و نتایج پژوهش حاضر پیشنهادات کاربردی به شرح زیر ارائه می‌گردند (از آنجایی که این پژوهش برای سازمان و نهاد خاصی انجام نشده و یافته‌ها و نتایج آن برگرفته از متن بیانیه گام دوم انقلاب و از زاویه مدیریت جهادی می‌باشد؛ بنابراین، پیشنهادات ارائه‌شده برای هر نظام، سازمان، نهاد دولتی و خصوصی که دغدغه آرمان‌های الهی و اسلامی را دارند قابل استفاده می‌باشند)؛

➤ با عنایت به مشخص شدن شرایط علی مدیریت جهادی مستخرج از متن بیانیه گام دوم انقلاب، به مسئولین و مدیران ارشد نظام جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد می‌گردد مؤلفه‌های مذکور را جهت انتخاب و انتصاب مدیران، فرماندهان و مسئولان کشوری و لشگری مورد تأکید و استفاده عملی و به‌عنوان شاخص‌های انتخاب آن‌ها در انتصابات قرار دهند؛ چراکه وجود و دغدغه این مؤلفه‌ها در آن‌ها نشان‌دهنده استعداد و زمینه آن‌ها در جهت حرکت برمدار مدیریت جهادی می‌باشد.

- همان‌طور که مهم‌ترین شرایط زمینه‌ای مدیریت جهادی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مشخص شدند و شامل مؤلفه‌های؛ نقش‌های رهبری، لزوم مشروعیت بیشتر جمهوری اسلامی، لزوم مناسبات مدیریتی خردمندانه و پرتلاش، لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی و جوان و لزوم رشد اقتصادی و علمی بودند، به مدیران ارشد نظام پیشنهاد می‌شود به‌منظور بهره‌گیری از مزایای مادی و معنوی مدیریت جهادی، این مؤلفه‌ها که به‌طور ویژه موجب فراهم‌سازی زمینه مدیریت جهادی در سازمان‌ها، نهادها و حتی جامعه می‌گردند، موردتوجه و تأکید در برنامه‌ریزی‌های تحول، اقدامات توسعه‌ای و اقدامات راهبردی خود قرار دهند.
- با مشخص شدن مهم‌ترین شرایط مداخله‌گر مدیریت جهادی که در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح گردیده است و شامل مؤلفه‌های؛ همت و اراده‌ی ملی، انسان‌های باایمان و جهادگر، شعور معنوی و وجدان اخلاقی و دشمنان انقلاب و ایران بودند. براین اساس، به مسئولین ارشد در قوای مقننه، مجریه و قضاییه همچنین مسئولین ارشد نظامی کشور پیشنهاد می‌گردد مؤلفه‌های حاصل از این تحقیق را جهت بهره‌مندی از مزایای بسیار با ارزش مدیریت جهادی مورد اهمیت و توجه قرار دهند چراکه این مؤلفه‌ها به‌طور گسترده‌تری شرایط و زمینه بهره‌مندی از مزایای مدیریت جهادی و حرکت در این خط را فراهم می‌کنند.
- با عنایت به راهبردهای استخراج‌شده از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در رابطه با مدیریت جهادی؛ با استفاده از این مؤلفه‌ها می‌توان به نتایج ارزشمند مدیریت جهادی دست‌یافت؛ بنابراین، به رؤسا و مدیران ارشد و حتی مدیران سطوح پایین نظام جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد می‌شود، کسانی که در حیطة شغلی و مسئولیت و مدیریت خود به‌طور جهادی و به بیان بهتر عمل و مدیریت جهادی را در پیش‌گرفته‌اند، می‌توانند از شاخص‌های به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر جهت بهتر و سریع‌تر رسیدن به اهداف نظام اسلامی و الهی نهایت بهره را ببرند.
- مهم‌ترین پیامدها و نتایجی که از مدیریت جهادی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی حاصل شد و شامل مؤلفه‌های؛ پیشرفته‌ای علمی گسترده، تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ)، ایران مصداق الگوی نظام پیشرفته‌ی

اسلامی و پیشرفته‌ای مادی و معنوی بودند، به‌این ترتیب، به مدیران ارشد در سطح نظام، نهادها، سازمان‌های دولتی، خصوصی و حتی کشورهای دارای نظام اسلامی جهت بهره‌مندی از نتایج و پیامدهای بسیار باارزش مدیریت جهادی پیشنهاد می‌شود، عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر و راهبردهای استخراج‌شده از تحقیق حاضر را جهت بهره‌مندی از نتایج مدیریت جهادی موردتوجه و استفاده عملی و به‌عنوان سندی هدایتگر در سطوح مختلف مدیریت قرار دهند؛ چراکه این بیانیه توسط رهبری معظم انقلاب اسلامی و با نگاهی عمیق، حکیمانه، هوشمندانه، آینده‌نگرانه و سیستمی ارائه‌شده است و توجه به آن از زاویه مدیریت جهادی همان‌طور که خود ایشان فرمودند «اگر مدیریت جهادی یا همان کار و تلاش با نیت الهی و مبتنی بر علم و درایت حاکم باشد، مشکلات کشور، در شرایط کنونی فشارهای خباثت‌آمیز قدرت‌های جهانی و در شرایط دیگر، قابل‌حل است و کشور حرکت روبه‌جلو را ادامه خواهد داد» که بکارگیری آن بسیار کارگشا خواهد بود.

منابع

- اصلی‌پور، حسین (۱۳۹۶)، تبیین ابعاد و مؤلفه‌های الگوی مدیریت جهادی مبتنی بر رویکرد نظریه داده بنیاد، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، سال ۱۲، شماره ۳، ۴۵۰-۴۲۷.
- احمدیان، علی‌اکبر (۱۳۹۳)، مدل‌سازی مدیریت جهادی با بهره‌گیری از بیانات مقام معظم رهبری، مجله سیاست دفاعی، سال ۲۲، شماره ۸۷، ۱۳۷-۱۶۹.
- افتخاری، اصغر، زرگر زاده، محمدعلی. شمشیری، مهدی (۱۳۹۷)، مؤلفه‌های مدیریت جهادی در بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، دو فصلنامه مدیریت نظامی، سال هجدهم، شماره ۲، ۵۳-۸۷.
- پهلوان شریف، محمدامین، کاظمی، محمدحسین (۱۳۹۹)، تبیین الگوی شایستگی مدیران جهادی تمدن‌ساز (مورد مطالعه: شهید قاسم سلیمانی)، مجله مدیریت اسلامی، شماره ۱۱۳، زمستان ۱۳۹۹، ۱۴۱-۱۶۸.

- تولایی، روح‌الله، شکوهیار، سجاد (۱۳۹۳)، ارزیابی مؤلفه‌های مدیریت جهادی بر عملکرد سازمانی با رویکرد کارت امتیازی متوازن، چشم‌انداز مدیریت دولتی، دوره ۵، شماره ۱۹. ۳۸-۱۵.

- جلیلیان، حسین (۱۳۹۹)، الگوی تفکر راهبردی مدیران جهادی بر اساس وصیت‌نامه الهی سیاسی شهید قاسم سلیمانی، مجله مدیریت اسلامی، شماره ۱۱۳، زمستان ۱۳۹۹. ۹۳-۱۱۱.

- حسین زاده، محمد صالح (۱۳۹۹)، اصول و مبانی و مؤلفه‌های مدیریت جهادی مبتنی بر مکتب شهید سلیمانی، دومین همایش بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی: مکتب شهید سلیمانی؛ الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز، تهران.

<https://civilica.com/doc/۱۱۵۹۶۶۸>

- حسنی نیک، محمدعلی، مختاریان پور، مجید (۱۳۹۷)، عقلانیت مدیریت جهادی، فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت اسلامی، سال ۲۶، شماره ۴، ۷۹-۱۰۶.

- خزائی، داود، افجه ای، سید علی‌اکبر، خاشعی، وحید، فریبهی، احمد (۱۳۹۸)، الگوی نظری مدیریت جهادی با استفاده از سخنان امیرالمؤمنین (ع) در نهج‌البلاغه، فصلنامه پژوهشنامه نهج‌البلاغه، سال هفتم - شماره ۲۷-۱-۲۴.

DOI: ۱۰.۲۲۰۸۴/nahj.۲۰۱۹.۱۶۲۶۲.۲۰۳۶

- خرمشاهی، بهاء‌الدین (۱۳۷۷)، دانشنامه قرآن و قرآن‌پژوهی، (سر ویراستار)، جلد اول، تهران: دوستان، دهخدا، علی‌اکبر (بی‌تا)، لغت‌نامه، برداشت‌شده از نرم‌افزار فرهنگ یار.

- زارعی محمودآبادی، محمدجواد، اردکانی، محمد شاکر (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر مدیریت جهادی و فضیلت سازمانی بر رفتار سیاسی کارکنان، فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت اسلامی، سال ۲۶، شماره ۳، ۱۲۷-۱۵۳.

- زین‌الدینی، مجید. محمدی سیاه بومی، حمیدرضا (۱۳۹۷)، ارائه الگوی مطلوب مدیریت جهادی در انقلاب اسلامی (مورد کاوی رهنمودهای رهبر انقلاب اسلامی). فصلنامه علمی -

- پژوهشی «پژوهشنامه انقلاب اسلامی»، سال هشتم: شماره ۲۸، ۲۳-۴۹، شناسه دیجیتال (DOI): ۱۰,۲۲۰۸۴/RJIR.۲۰۱۸,۱۵۷۷۴,۲۳۵۲
- سلطانی، محمدرضا (۱۳۹۳)، مدیریت جهادی، چالش‌ها و الزامات، دو فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت اسلامی، سال ۲۲، شماره ۲، ۳۹-۹.
- شکاری، حمیده، حسینی، حیدر (۱۳۹۹)، بررسی تأثیر مدیریت جهادی بر سایش اجتماعی کارکنان با توجه به نقش میانجی تبادل رهبر پیرو در اداره کل ورزش و جوانان استان یزد، مجله مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، بهار ۱۳۹۹ - شماره ۲۵، ۱۳۷-۱۴۸.
- قرایی آشتیانی، محمدرضا، پور صادق، ناصر (۱۳۹۸)، بررسی نقش و تأثیر فرهنگ سازمانی بر مدیریت جهادی با تأکید بر دیدگاه حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، مجله مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی، زمستان ۱۳۹۸ - شماره ۳۷، ۷-۴۲.
- کیخا، سمیه و کمانکش، حمید (۱۳۹۹)، شاخصه‌های مدیریت جهادی و موانع آن از منظر آیات و روایات، سومین کنفرانس بین‌المللی علوم اسلامی، پژوهش‌های دینی و حقوق، کرج، <https://civilica.com/doc/۱۱۱۶۸۱۳>
- گودرزی، غلامرضا، حسینی مقدم، صادق، نوروزی، رسول. سلطانی، رسول (۱۳۹۹)، طراحی و تبیین الگوی نهاد تمدن‌ساز، مبتنی بر تحلیل محتوای بیانیه گام دوم انقلاب، نشریه علمی «مدیریت اسلامی»، سال ۲۸، شماره ۳، ۷۷-۴۵.
- طباطبایی، محمدحسین (۱۳۷۴)، تفسیر المیزان. چاپ پنجم، ترجمه محمدباقر موسوی همدانی، قم: دفتر انتشارات اسلامی.
- طباطبایی، محمدحسین (۱۳۷۷)، تفسیر المیزان، قم: انتشارات اسلامی.
- محمدولی، مجید و صفرآهنگ، رسول (۱۳۹۸)، بازسازی معماری سازمان ناجا بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا، سال چهارم، شماره چهاردهم - ۹۱-۶۱.

- معدنی، جواد، میری، محمد (۱۳۹۸)، تدوین الگوی مدیریت جهادی در مدیریت مرزها: مطالعه ترکیبی، فصلنامه‌ی مطالعات راهبردی ناجا/ سال چهارم / شماره چهاردهم - پاییز ۱۳۹۸. ۹۳-۱۲۴.

- مقدسی لیچاهی، امیرحسین و شعبانی، حامد و خاتمی، بهزاد و ایزدی راد، رضا (۱۳۹۸)، ارائه الگوی مؤلفه‌های مدیریت جهادی ولایی در ارتش با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی (در راستای تقویت اهداف امنیت ملی پایدار)، همایش «گام دوم انقلاب پیشران‌ها، چالش‌ها و الزامات تحقق در نیروی هوایی ارتش»، تهران.

<https://civilica.com/doc/966963>

- مهدی نژاد نوری، محمد، عابدینی، داود. رمضانی، مجید. ساوری، عسگر (۱۳۹۸)، الگوی راهبردی اقتدار ملی بر پایه علم با تأکید بر مدیریت جهادی. فصلنامه امنیت ملی، سال نهم، شماره ۳۱، ۱۰۷-۱۳۶.

- موسی‌زاده، زهره، کشاورز، سوسن، مقدم، فرشته (۱۳۹۷)، کاربست مؤلفه‌های مدیریت جهادی در سازمان‌های آموزشی، دو فصلنامه علمی - ترویجی علوم تربیتی از دیدگاه اسلام، سال ششم. شماره ۱۱. ۵-۲۷.

- مرادی، حسن، فیروزآبادی، سید حسن (۱۳۹۵)، دکترین و اهداف مدیریت جهادی از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات قدرت نرم، سال ۶. شماره ۱۵. ۱۶۰-۱۹۱.